

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 527/2013-39

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 30. októbra 2013 v senáte zloženom z predsedu Milana Ľalíka a sudcov Marianny Mochnáčovej a Petra Brňáka prerokoval prijatú sťažnosť RNDr. K. Š., S., zastúpenej Advokátskou kanceláriou Z., s. r. o., konajúcou advokátkou Mgr. Z. P., B., pre namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prerokovanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 73/2006 a postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 14 Co 94/2012 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo RNDr. K. Š., na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 73/2006 a postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 14 Co 94/2012 porušené bolo.

2. Krajskému súdu v Bratislave p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 14 Co 94/2012 ďalej konal bez zbytočných priet'ahov.

3. RNDr. K. Š., p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 2 500 € (slovom dvetisícpäťsto eur), z ktorej j e Okresný súd Bratislava I p o v i n n ý zaplatiť jej 1 500 € (slovom tisícpäťsto eur) a Krajský súd v Bratislave 1 000 € (slovom tisíc eur) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. RNDr. K. Š., p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 331,13 € (slovom tristotridsaťjeden eur a trinásť centov), ktorú s ú Okresný súd Bratislava I a Krajský súd v Bratislave p o v i n n ý zaplatiť spoločne a nerozdielne na účet Advokátskej kancelárie Z. P., s. r. o., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) č. k. I. ÚS 527/2013-22 zo 7. augusta 2013 bola na ďalšie konanie prijatá s'ťažnosť RNDr. K. Š. (ďalej len „s'ťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 73/2006 a postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14 Co 94/2012.

2. Predmetom konania pred okresným súdom je od roku 2006 vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej aj „BSM“). S'ťažovateľka podala 20. januára 2006 na okresnom súde návrh, ktorým žiadala, aby súd (i) zrušil účastníkom konania (jej ako navrhovateľke a RNDr. J. P. ako odporcovi) právo spoločného nájmu k bytu a aby určil, že jediným nájomcom je odporca, ktorý sa stáva jediným členom

v Stavebnom bytovom družstve B., aby odporcovi bola uložená povinnosť zabezpečiť pre navrhovateľku a ich dcéru náhradný byt do 60 dní od právoplatnosti rozhodnutia a aby (ii) súd vyporiadal BSM. Uznesením okresného súdu z 23. augusta 2006 bolo konanie v časti vyporiadania BSM vylúčené na samostatné konanie, ktoré však doteraz nie je právoplatne skončené, a to aj napriek sťažnostiam adresovaným predsedovi okresného súdu, ako aj krajského súdu. K ďalšiemu priebehu konania sťažovateľka uviedla:

„Dňa 17. 10. 2006 bola sťažovateľke doručená výzva okresného súdu zo dňa 12. 10. 2006, ktorou ju vyzval na úhradu súdneho poplatku za návrh na vyporiadanie BSM. Listom zo dňa 19. 10. 2006 oznámila sťažovateľka úhradu súdneho poplatku, pričom list bol doručený 23. 10. 2006.

Až dňa 27. 06. 2008 okresný súd vyzval sťažovateľku na odstránenie väd podania, t. j. aby špecifikovala petit tak, aby bol jasný, určitý, zrozumiteľný a vykonateľný. Dňa 11. 07. 2008 sťažovateľka vadu návrhu na vyporiadanie BSM odstránila...

Súd už pri odstraňovaní prvej procesnej prekážky, ktorou bolo neuhradenie súdneho poplatku, mohol a mal zistiť aj vadu v petite návrhu na vyporiadanie BSM, najmä, keď sa už pri prvej výzve musel so spisom oboznámiť, aj s tým, či sú splnené podmienky konania. Okresný súd tak mohol v jednom kroku vyzvať sťažovateľku nielen na úhradu súdneho poplatku, ale aj na úpravu petitu, čím by sa dal jeho postup charakterizovať ako rýchly a účinný...

V návrhu žiadala sťažovateľka vyporiadať BSM, a to členský podiel v Stavebnom bytovom družstve B. k dvojizbovému bytu..., nakoľko iný majetok počas trvania manželstva s odporcom nenadobudli, resp. bol spotrebovaný. K návrhu sa odporca písomne nevyjadril.

Dňa 09. 07. 2009 bolo sťažovateľke doručené predvolanie na prvé pojednávanie – na 22. 10. 2009, t. j. tri a pol roka po podaní návrhu na vyporiadanie BSM... Pred otvorením pojednávania vo veci samej sťažovateľka prostredníctvom svojej právnej zástupkyne na pojednávaní 22. 10. 2009 do zápisnice špecifikovala petit návrhu čo do hodnoty členského podielu vo výške 185.886,- €, z ktorej žiadala titulom vyrovnania vyplatiť sumu 92.943,- €, čo súd podľa § 95 ods. 1 OSP pripustil...

Súd pojednávanie odročil z dôvodu doplnenia dokazovania pripojením spisu sp. zn... a taktiež z dôvodu, že na uvedenom pojednávaní si odporca vyhradil právo vyjadriť sa k celej veci písomne a predložiť aj dôkazy. Okresný súd mu určil lehotu na vyjadrenie

a predloženie dôkazov, a to do 30 dní od pojednávania. Odporca sa však v danej lehote nevyjadril.

Dňa 14. 12. 2009 sťažovateľka žiadala súd, aby zabezpečil vyjadrenie odporcu k predmetnému sporu, nakoľko sa odporca nevyjadril prvý krát na výzvu súdu zo dňa 14. 11. 2008 (doručenej mu 01. 12. 2008) a ani na druhú výzvu súdu zaprotokolovanú v zápisnici z pojednávania zo dňa 22. 10. 2009.

Dňa 09. 02. 2010 sa konalo druhé pojednávanie vo veci. Na pojednávaní právny zástupca odporcu uviedol, že sa k veci na výzvu súdu zo dňa 22. 10. 2009 nevyjadril, nakoľko dospel k názoru, že sa nemá k čomu vyjadriť. Pojednávanie bolo odročené na neurčito vzhľadom na potrebu znaleckého dokazovania a zistenia výšky zostatkovej hodnoty členského podielu ku dňu zániku BSM. Uznesením zo dňa 18. 02. 2010 bolo nariadené znalecké dokazovanie a vypracovaním a podaním znaleckého posudku bol poverený Ing. P. S.

Dňa 30. 06. 2010 bol sťažovateľke doručený znalecký posudok. Listom zo dňa 15. 07. 2010 žiadala sťažovateľka o opravu znaleckého posudku, nakoľko výpočty súvisiace s vekom domu neboli podľa nej správne. Dňa 02. 09. 2010 bol sťažovateľke doručený doplnok č. 1 k znaleckému posudku.

Listom zo dňa 13. 10. 2010 žiadala sťažovateľka okresný súd o vytýčenie termínu pojednávania. Dňa 04. 02. 2011 bolo sťažovateľke doručené predvolanie na pojednávanie na deň 24. 02. 2011...

Sťažovateľka na pojednávaní dňa 24. 02. 2011 po vykonanom dokazovaní znaleckým posudkom Ing. P. S. č. 4/2010 v spojení s doplnkom č. 1 zo dňa 21. 07. 2010 zobrala návrh v časti hodnoty členského podielu vo výške 73,886,- € a v časti výplaty podielu vo výške 36.943,- € späť, čím žiadala vyporiadať hodnotu členského podielu vo výške 112.000,- € a titulom vyrovnania žiadala vyplatiť 56.000,- €.

Na pojednávaní dňa 14. 04. 2011 odporca žiadal rozšíriť masu vyporiadania BSM o príjmy sťažovateľky a odporcu a o nehnuteľnosť, ktorú mala sťažovateľka podľa neho nadobudnúť v USA za trvania manželstva... Súd zaviazal aj sťažovateľku, aby sa táto, po tom, čo bude doručené vyjadrenie odporcu, vyjadrila k tejto špecifikácii masy BSM, k nadobudnutej nehnuteľnosti v USA, jej predaju, hodnote jej predaja a ako naložila

s prostriedkami za jej predaj. Nakoľko sa odporca dlhodobo nevyjadroval, opätovne požiadala sťažovateľka o vytýčenie pojednávania.

Dňa 22. 09. 2011 bolo sťažovateľke doručené predvolanie na pojednávanie na deň 03. 11. 2011. Spolu s predvolaním okresný súd doručil sťažovateľke vyjadrenie odporcu, na ktoré bol vyzvaný dňa 14. 04. 2011, pričom uvedené vyjadrenie odporcu je však zo dňa 30. 08. 2011 a okresnému súdu bolo doručené dňa 02. 09. 2011, t. j. viac ako 4 mesiace po uplynutí lehoty na vyjadrenie...

Dňa 07. 10. 2011 podala sťažovateľka sťažnosť na priedahy v konaní sp. zn. 15 C 73/2006, ktorú predsedníčka okresného súdu vyhodnotila listom zo dňa 07. 11. 2011 ako odôvodnenú.

Dňa 03. 11. 2011 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom odporca stále nešpecifikoval masu BSM ohľadne nehnuteľnosti v USA a pod. Sťažovateľka opakovane poukázala na premlčanie a domnienku vysporiadania tejto časti BSM... Súd na pojednávaní 03. 11. 2011 vyniesol rozsudok, ktorým do vysporiadania BSM zaradil členský podiel v bytovom družstve...

Dňa 22. 12. 2011 sťažovateľka podala voči výrokom o trovách odvolanie a dňa 23. 12. 2011 podal odvolanie aj odporca, ale voči všetkým výrokom rozsudku.

Vec napadla na krajský súd dňa 01. 03. 2012 pod sp. zn. 14 Co 94/2012. Dňa 23. 08. 2012 doručila sťažovateľka krajskému súdu svoju sťažnosť na priedahy, nakoľko do daného termínu krajský súd neurobil žiaden úkon. Podpredseda krajského súdu vyhodnotil sťažnosť ako dôvodnú a uviedol, že tento stav je zapríčinený nepriaznivou personálnou situáciou na danom súde a množstvom agendy. Ani do dnešného dňa krajský súd nevykonal vo veci pod sp. zn. 14 Co 94/2012 žiaden úkon.

Ako z vyššie uvedeného vyplýva, sťažovateľka opakovane žiadala okresný súd, aby zabezpečil vyjadrenie odporcu, aj aby súd vytyčoval pojednávania. Taktiež podala aj sťažnosť na priedahy v konaní na tomto súde. Sťažovateľka taktiež podala sťažnosť na priedahy aj na krajskom súde. Ku dňu podania tejto sťažnosti Ústavnému súdu SR nebolo konanie v právnej veci sťažovateľky (vo veci vyporiadania BSM) právoplatne skončené.“

3. V petite sťažnosti sťažovateľka žiada, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že postupom okresného súdu, ako aj krajského súdu v predmetnom konaní bolo porušené

jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ďalej žiada, aby ústavný súd prikázal krajskému súdu ďalej konať bez zbytočných prietáhov, priznal jej primerané finančné zadosťučinenie v sume 15 000 € a náhradu trov konania v sume 331,13 €. Návrh na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia odôvodnila sťažovateľka tým, že:

„... stále nevie vyriešiť svoju bytovú otázku; sťažovateľka na začiatku konania pôsobila a žila v USA a pokiaľ sa zúčastňovala pojednávani, ubytovanie v B. si zabezpečovala u známych alebo v hoteloch. Odkedy sa vrátila na Slovensko, býva v prenajatých nehnuteľnostiach, pretože aktuálne pracovne pôsobí v K., prípadne jej s bývaním pomáhajú známi (dočasne môže užívať dom svojej známej, ktorý však musí opustiť, pokiaľ ho známa bude potrebovať pre seba). Je teda odkázaná na pomoc iných osôb... Finančná čiastka, ktorú by mala sťažovateľka obdržať (z titulu vypořádania BSM, pozn.), nie je nezanedbateľná... Preto je pre sťažovateľku doriešenie tejto veci veľmi dôležité a potrebné a predlžovaním trvania sporu je z hľadiska financií a možnosti užívania majetku sťažovateľka značne znevýhodňovaná oproti odporcovi. Treba tiež uviesť, že navrhovateľka už stratila dôveru v súdnictvo, pretože aj samotné konanie o rozvode manželstva a úprave práv a povinností rodičov k maloletému dieťaťu trvalo cca 7 rokov. Preto navrhovateľka nepodáva žiadne ďalšie návrhy/žaloby na súd na ochranu svojich práv, ktoré by prípadne prichádzali do úvahy... Zbytočnými prietahmi dochádza aj k zásahu do jej súkromia a súkromia jej rodiny, nakoľko si vlastný domov nemôžu zabezpečiť a nakoľko na ich životy má ešte stále, hoci nepriamo, dosah odporca. Žiadame ústavný súd, aby zohľadnil konkrétne okolnosti prípadu, vrátane pozície sťažovateľky sprevádzanej pocitom neistoty, utrpenia a krivdy, ako aj naplnenie princípu spravodlivosti a aby v zmysle vyššie uvedeného priznal sťažovateľke sumu vo výške 15.000 €.“

II.

4. Ústavný súd vyzval okresný súd, aby sa k prijatej sťažnosti vyjadril, oznámil, či trvá na ústnom pojednávani, a zaslal ústavnému súdu chronológiu procesných úkonov realizovaných konajúcim súdom v predmetnej veci od roku 2006. Okresný súd v liste

doručenom ústavnému súdu 27. septembra 2013 oznámil, že netrvá na ústnom pojednávaní a predložil chronológiu procesných úkonov, ktoré boli v konaní realizované:

„Dňa 23. 8. 2006 súd uznesením vylúčil na samostatné konanie návrh navrhovateľky na vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Tomuto bola pridelená spisová značka 15 C/73/2006.

Dňa 12. 10. 2006 úprava súdnej tajomníčky na ďalší postup vo veci, navrhovateľka bola súdom vyzvaná na úhradu súdneho poplatku za podaný návrh.

Dňa 24. 10. 2006 na súd doručené podanie navrhovateľky, uhradený súdny poplatok za návrh.

Dňa 25. 10. 2006 úprava súdnej tajomníčky na predloženie súdneho spisu vyššiemu súdnemu úradníkovi za účelom odstraňovania väd žalobného návrhu.

Dňa 20. 8. 2007 úradný záznam o nahliadnutí do súdneho spisu odporcom.

Dňa 21. 11. 2007 súd uznesením navrhovateľku vyzval na odstránenie väd žalobného návrhu. Z adresy právnej zástupkyne navrhovateľky sa súdu zásielka vrátila s doložkou adresát požiadal o doposielanie zásielok, v dôsledku čoho súd S. a. s. prípisom zo dňa 26. 5. 2008 žiadal o oznámenie predmetnej adresy na doposielanie. Dňa 20. 6. 2008 súdu doručená žiadaná odpoveď s novou adresou právnej zástupkyne navrhovateľky.

Dňa 11. 7. 2008 na súd doručené podanie navrhovateľky – upravený, doplnený žalobný návrh.

Dňa 16. 9. 2008 úradný záznam o nahliadnutí do súdneho spisu právnu zástupkyňou navrhovateľky.

Dňa 19. 9. 2008 do spisu doručené podanie právnej zástupkyne navrhovateľky – informácia o založení novoudelenej plnej moci.

Dňa 14. 11. 2008 odporca zo strany súdu vyzvaný na vyjadrenie sa k žalobnému návrhu.

Dňa 12. 2. 2009 súdny spis predložený zákonnej sudkyňi na stanovenie ďalšieho postupu vo veci.

Dňa 6. 7. 2009 zákonná sudkyňa vo veci na deň 22. 10. 2009 vytýčila termín pojednávania.

Dňa 22. 10. 2009 sa vo veci konalo pojednávanie, ktoré bolo odročené na deň 9. 2. 2010.

Dňa 9. 12. 2009 úradný záznam o nahliadnutí do súdneho spisu právnou zástupkyňou navrhovateľky.

Dňa 16. 12. 2009 na súd doručené podanie navrhovateľky.

Dňa 17. 12. 2009 úprava zákonnej sudkyne na ďalší postup vo veci, výzva súdu adresovaná odporcovi.

Dňa 9. 2. 2010 sa vo veci konalo pojednávanie, ktoré bolo za účelom nariadenia znaleckého dokazovania odročené na neurčito.

Dňa 18. 2. 2010 súd vo veci nariadil znalecké dokazovanie znalcom z odvetvia odhad hodnoty nehnuteľností.

Dňa 2. 3. 2010 na súd doručené podanie ustanoveného znalca, žiadosť o zaplatenie preddavku na znalečné.

Dňa 10. 3. 2010 súd uznesením znalcovi určil preddavok na znalečné vo výške 200, Eur.

Dňa 10. 5. 2010 ustanovený znalec doručil súdu vyhotovený znalecký posudok č. 4/2010.

Dňa 10. 6. 2010 znalecký posudok spolu s výzvou na vyjadrenie sa k nemu zaslaný účastníkom konania.

Dňa 24. 6. 2010, 19. 7. 2010 na súd doručené podania PZ N – oznámenie o zmene adresy na doručovanie, vyjadrenie k znaleckému posudku od PZ N.

Dňa 21. 7. 2010 na súd doručený od súdneho znalca doplnok k znaleckému posudku.

Dňa 25. 8. 2010 doplnok k znaleckému posudku expedovaný spolu s výzvou na vyjadrenie sa k nemu účastníkom konania.

Dňa 9. 9. 2010 na súd doručené vyjadrenie PZO.

Dňa 18. 10. 2010 na súd doručené podanie navrhovateľky – žiadosť o vytýčenie termínu pojednávania.

Dňa 15. 11. 2010 súd uznesením priznal ustanovenému znalcovi odmenu za vyhotovený znalecký posudok.

Dňa 27. 1. 2011 zákonná sudkyňa vo veci na deň 24. 4. 2011 vytýčila termín pojednávania.

Dňa 3. 2. 2011 na súd doručené podanie odporcu.

Dňa 24. 2. 2011 sa vo veci konalo pojednávanie, ktoré bolo za účelom doplnenia dokazovania odročené na deň 14. 4. 2011.

Dňa 17. 3. 2011 úradný záznam o nahliadnutí do spisu PZ N.

Dňa 14. 4. 2011 sa vo veci konalo pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito.

Dňa 10. 6. 2011 výzva súdu adresovaná odporcovi na vyjadrenie sa, a to s poukazom na závery z pojednávania konaného dňa 14. 4. 2011.

Dňa 22. 6. 2011 na súd doručené podanie navrhovateľky – žiadosť o vytýčenie termínu pojednávania.

Dňa 8. 7. 2011 na súd doručené podanie právneho zástupcu odporcu – žiadosť o predĺženie súdom stanovenej lehoty na vyjadrenie sa o 10 prac. dni.

Dňa 8. 8. 2011 pokyn zákonnej sudkyne na opakovanú výzvu súdu adresovanú odporcovi.

Dňa 2. 9. 2011 na súd doručené vyjadrenie sa odporcu.

Dňa 5. 9. 2011 zákonná sudkyňa vo veci na deň 3. 11. 2011 vytýčila termín pojednávania.

Dňa 29. 9. 2011 na súd doručené podanie – vyjadrenie sa navrhovateľky. Dňa 3. 11. 2011 vo veci sa konalo pojednávanie, na ktorom bol vyhlásený rozsudok vo veci. Dňa 22. 12. 2011 na súd doručené podanie- odvolanie navrhovateľky, dňa 23. 12. 2011 doručené odvolanie odporcu.

Dňa 18. 1. 2012 odvolania účastníkov doručované protistranám spolu s výzvou súdu na vyjadrenie sa k nim.

Dňa 8. 2. 2012, 10. 2. 2012 na súd doručené vyjadrenie navrhovateľky k odvolaniu odporcu.

Dňa 16. 2. 2012 bol odporcovi vyrubený súdny poplatok za podané odvolanie, vyhotovená predkladacia správa na predloženie veci odvolaciemu súdu.

Dňa 1. 3. 2012 bol súdny spis predložený na rozhodnutie o podaných odvolaniach Krajskému súdu v Bratislave. “

5. Podpredsedníčka okresného súdu v doručenom vyjadrení ďalej uviedla, že hoci konanie bolo v jeho počiatočných fázach poznačené priet'ahmi, okresný súd po vykonaní prvotných úkonov smerujúcich k príprave pojednávania vo veci konal priebežne.

Zvýraznila, že vzhľadom na vysoký počet nevybavených vecí v súdnom oddelení zákonnej sudkyne sa jednotlivé časové úseky medzi prvotnými úkonmi predĺžili, k čomu došlo z objektívnych dôvodov (nadmerná zaťaženosť sudcov civilného úseku). Poukázala aj na to, že dĺžku konania ovplyvnilo aj znalecké dokazovanie a správanie sťažovateľky, ktorú súd musel vyzývať na odstránenie väd návrhu.

6. Krajský súd v odpovedi na výzvu ústavného súdu doručenej 28. augusta 2013 taktiež uviedol, že netrvá na ústnom prerokovaní veci. K podstate veci uviedol, že spis mu bol predložený 1. marca 2012, pričom „... *nebol zatiaľ vykonaný žiaden úkon, pretože vec bola zaradená do bežného poradia na vybavenie, keďže predmetom konania je vyporiadanie BSM, t. j. nejde o konania vyžadujúce osobitnú alebo výnimočnú rýchlosť v zmysle Osobitných zásad pre všetky úseky krajského súdu, stanovených v rozvrhu práce na roky 2012, 2013, a tejto veci k dnešnému dňu predchádza len v oddelení referujúceho sudcu 36 vecí napadnutých do jeho oddelenia ešte pred touto vecou. Prejednanie tohto spisu odvolacím súdom sa dá reálne očakávať do konca roka 2013.*“.

7. Na výzvu ústavného súdu k vhodnosti ústneho pojednávania sťažovateľka v prípise doručenom 6. septembra 2013 uviedla, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania vo veci.

8. Po posúdení sťažnosti, vyjadrení k nej a chronológii procesných úkonov v predmetnom konaní dospel ústavný súd na neverejnom zasadnutí senátu k záveru, že sťažnosť je dôvodná.

III.

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy má každý právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

10. Účel základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov vymedzil ústavný súd vo svojej skoršej judikatúre tak, že „Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Až právoplatným rozhodnutím sa vytvára právna istota.“ (II. ÚS 26/95). Je však prirodzené a ústavný súd to už vo svojej judikatúre zdôraznil, že každé namietané porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu, pričom tri základné kritériá sú: zložitosť veci, správanie účastníkov konania a postup súdu (napr. I. ÚS 3/00, alebo I. ÚS 7/02). Medzi kritériá, na ktoré ústavný súd tiež prihliada pri svojom rozhodovaní, patrí aj predmet sporu v posudzovanom konaní a význam konania pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02 alebo II. ÚS 32/02).

11. Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie bolo základom skúmania ústavného súdu, či postupom okresného súdu a krajského súdu v predmetnom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

12. Po posúdení priebehu konania z hľadiska základných kritérií, na ktoré sa prihliada, ústavný súd konštatuje:

12.1 Pokiaľ ide o zložitost' veci (právnú a skutkovú), ústavný súd konštatuje, že predmetná vec je bežnou občianskoprávnou vecou, ktorá však za určitých okolností môže vykazovať zvýšenú náročnosť najmä po skutkovej stránke (zist'ovanie rozsahu BSM, zist'ovanie hodnoty vecí a iných majetkových hodnôt tvoriacich BSM). V tejto súvislosti vyvstala v konaní objektívna potreba ustanovenia znalca, čo však zásadne neovplyvnilo dĺžku konania, keďže od ustanovenia znalca do doručenia znaleckého posudku okresnému súdu neuplynula doba viac ako troch mesiacov.

12.2 Pri hodnotení správania sťažovateľky ako účastníka konania ústavný súd nezistil také okolnosti, ktoré by mohli byť zohľadnené významným spôsobom v jej neprospech, a teda nemožno jej pričítať zásadný podiel na zodpovednosti za dĺžku konania. Podpredsedníčka okresného súdu vo vyjadrení k prijatej sťažnosti sťažovateľke vyčíta vady návrhu, pre ktoré ju súd musel vyzývať na jej odstránenie. Z príloh pripojených ku sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka sa jedným návrhom podaným na okresnom súde 20. januára 2006 domáhala, aby súd (i) zrušil účastníkom konania právo spoločného nájmu k bytu a rozhodol na to nadväzujúcimi výrokmi a aby (ii) vyporiadal BSM, pričom v tejto súvislosti žiadala, aby súd zaviazal odporcu zaplatiť jej ako navrhovateľke „*polovicu hodnoty členského podielu v družstve*“.

Okresný súd uznesením z 21. novembra 2007 navrhovateľku vyzval na odstránenie väd návrhu, keďže „*v petite nie je špecifikovaná suma, ktorú má odporca navrhovateľke zaplatiť*“. V doplnení návrhu sťažovateľka na výzvu okresného súdu v podstatnom uviedla, že „*... z objektívnych dôvodov nie sme schopní stanoviť trhovú hodnotu členského podielu.*“

Z tohto dôvodu určujeme hodnotu členského podielu len odhadom na sumu 16 000 000 Sk, pričom táto suma bude v rámci konania upresnená na základe znaleckého posudku, ktorý bude určovať konkrétne hodnotu členského podielu v družstve...“, a petit v tejto časti upravila tak, že žiadala, aby súd rozhodol, že: „odporca je povinný vyplatiť navrhovateľke sumu 8 000 000 Sk z titulu vyrovnania jej podielu na majetku patriacom do BSM, a to do troch dní od právoplatnosti rozsudku“.

Nepatrí do právomoci ústavného súdu, aby posudzoval, či pôvodný návrh sťažovateľky mal alebo nemal vady, a ani to, či bol alebo nebol spôsobilý na ďalšie konanie. V okolnostiach prípadu sa však javí, že vady vytýkané okresným súdom vo výzve neboli takého charakteru, ktoré by bránili ďalšiemu pokračovaniu v konaní. Sťažovateľka od počiatku konania zreteľne a zrozumiteľne žiadala, aby súd zaviazal odporcu zaplatiť jej polovicu hodnoty členského podielu v družstve, ktorej výška sa v konaniach tohto druhu, kde len ťažko možno očakávať zhodu účastníkov (bývalých manželov na tejto hodnote), obvykle určuje znaleckým dokazovaním. Napokon k tomu v predmetnom konaní aj došlo, keď okresný súd ustanovil znalca, tento určil všeobecnú hodnotu členského podielu v družstve na 112 000 € a z tejto sumy vychádzal okresný súd aj vo výroku o povinnosti odporcu zaplatiť sťažovateľke konkrétnu peňažnú sumu na vyrovanie podielov.

Z uvedeného dôvodu obrana okresného súdu vo vzťahu k správaniu sťažovateľky a jej vplyvu na dĺžku konania nemohla byť zásadne zohľadnená v jej neprospech.

13. V postupe okresného súdu v predmetnej veci zistil ústavný súd viaceré obdobia, ktoré z ústavného hľadiska možno považovať za zbytočné preťahy v konaní. Na ťarchu okresného súdu možno vymedziť tieto obdobia:

(i) od 20. januára 2006 do 23. augusta 2006; teda obdobie od podania návrhu po vydanie uznesenia o vylúčení konania v časti vyporiadania BSM na samostatné konanie (7 mesiacov nečinnosti),

(ii) od 24. októbra 2006, keď bol zaplatený súdny poplatok za návrh, do 21. novembra 2007, keď okresný súd vyzval sťažovateľku na odstránenie väd návrhu (takmer 13 mesiacov nečinnosti),

(iii) od 11. júla 2008, keď sťažovateľka doručila súdu doplnenie návrhu, do 14. novembra 2008, keď okresný súd vyzval odporcu na vyjadrenie k návrhu (4 mesiace nečinnosti),

(iv) od decembra 2008, keď odporcovi uplynula lehota na vyjadrenie sa k návrhu, do 7. júla 2009, keď okresný súd nariadil prvé pojednávania vo veci na 22. október 2009 (šesť mesiacov nečinnosti).

14. Z uvedeného priebehu konania je zrejmé, že od podania návrhu sťažovateľky do dňa konania prvého pojednávania na okresnom súde uplynula doba takmer štyroch rokov. Takúto dobu konania možno bez ďalšieho považovať za priamo kolidujúcu s obsahom základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. V ďalšom priebehu konania síce okresný súd postupoval relatívne plynulo a bez významnejších prietahových období, prvotné obdobie takmer štvorročného prietahového, resp. neefektívneho konania však už nemohol napraviť.

15. Pokiaľ ide o postup krajského súdu v uvedenom odvolacom konaní, zo zhodného vyjadrenia sťažovateľky a predsedu krajského súdu vyplýva, že krajský súd od predloženia veci okresným súdom 1. marca 2012 do konca augusta 2013 nevykonal vo veci žiaden procesný úkon. Vo vzťahu k postupu krajského súdu v označenom konaní neostáva ústavnému súdu iné, než konštatovať (zatiaľ) 18 mesiacov nečinnosti. Predseda krajského súdu vo vyjadrení namieta, že je to spôsobené zaťaženosťou jeho sudcov a že referujúca sudkyňa postupuje podľa poradia (kde má ďalšie, rádovo desiatky staršie spisy, ako je vec sťažovateľky). V obdobnej súvislosti ústavný súd uviedol (pozri napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 28/01, I. ÚS 50/01, I. ÚS 108/02, I. ÚS 38/03), že nedostatočné personálne obsadenie súdu a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté prietahy, a to len v tom prípade, ak sa na ten účel prijali včas adekvátne opatrenia. Podľa právneho názoru ústavného súdu, vyjadreného napr. v rozhodnutí sp. zn. III. ÚS 14/00, otázky množstva vecí, personálne a organizačné problémy súdu nie sú v zásade ústavne významné pre posúdenie toho, či došlo k zbytočným prietahom v konaní (m. m. I. ÚS 55/02, IV. ÚS 84/02). I keď nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej

sfére vedenia súdu či konajúceho sudcu, nemožno systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania (napr. I. ÚS 119/03).

16. Existujúca realita na krajskom súde, ktorá je výslednicou tvrdenej nadmernej záťaže sudcov a počtu ešte starších nevybavených vecí, preto nemôže zbaviť krajský súd objektívnej zodpovednosti za nečinnosť v trvaní zatiaľ 18 mesiacov, vo vzťahu ku ktorej nemožno uvažovať o neporušení označených práv sťažovateľky.

17. Popri konkrétne vymedzených obdobiach nečinnosti tak na okresnom súde, ako aj na krajskom súde ústavný súd zvyrazňuje aj tú skutočnosť, že ani po viac ako siedmich rokoch nie je konanie v právnej veci sťažovateľky právoplatne skončené, a tak je stále v právnej neistote týkajúcej sa vyporiadania jej zaniknutého BSM. Celková dĺžka konania v spojení s už zistenými konkrétnymi obdobiami nečinnosti inštančných súdov tak viedla k záveru ústavného súdu o porušení základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj jej práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu, ako aj krajského súdu (1. výrok nálezu). Nadväzujúcim výrokom nálezu ústavný súd prikázal krajskému súde, ktorý má rozhodnúť o odvolaniach sťažovateľky, ako aj odporcu proti rozsudku okresného súdu, aby vo veci ďalej konal bez zbytočných prietáhov.

IV.

18. Sťažovateľka v sťažnosti uplatnila a odôvodnila aj svoj návrh na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 15 000 €. Z doterajšej rozhodovacej činnosti ústavného súdu vyplýva, že primerané finančné zadosťučinenie ústavný súd spravidla prizná vtedy, keď následky porušenia práv sťažovateľa (zbytočné prietahy v konaní) už nemožno napraviť či odstrániť (napr. III. ÚS 17/02, I. ÚS 97/09). Preto ústavný súd tretím výrokom nálezu priznal sťažovateľke vychádzajúc z princípov spravodlivosti, z potreby zavŕšenia ochrany jej práv a zo zodpovednosti súdov za zistenú celkovú dĺžku konania primerané finančné zadosťučinenie v sume 2 500 €. Táto výška

podľa ústavného súdu primerane vyjadruje jej ujmu spôsobenú právnou neistotou v takej právnej veci, akou je vyporiadanie BSM.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde platí, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia. Keďže ústavný súd vyslovil porušenie označených práv sťažovateľky tak vo vzťahu k postupu okresného súdu, ako aj vo vzťahu k postupu krajského súdu, na úhradu priznaného primeraného finančného zadosťučinenia zaviazal obidva sudy vo výške, ktorá podľa názoru ústavného súdu vyjadruje ich podiel na zistených zbytočných priet'ahoch v konaní (okresný súd 1 500 € a krajský súd 1 000 €).

19. Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov konania sťažovateľky. S poukazom na § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde a vyhlášku Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb jej bola priznaná náhrada trov konania pred ústavným súdom v sume 331,13 € (2 úkony právnej pomoci po 130,16 €, t. j. prevzatie a príprava zastúpenia, sťažnosť podaná na ústavnom súde, 2 x paušálna náhrada hotových výdavkov po 7,81 €, DPH v sume 55,19 €). Priznanú náhradu trov konania sú okresný súd a krajský súd povinné zaplatiť spoločne a nerozdielne. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. októbra 2013